

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January - 2026

Course	: Certificate Course	Date	: 06/03/2026
Subject Code	: CPRG-01	Time	: 11:30am to 01:00pm
Subject Name	: પંચાયતી રાજનો પરિચય	Duration	: 1.5 Hours
		Max. Marks	: 50

- 1 સંસ્કૃત ભાષાના કયા શબ્દો પરથી પંચાયત શબ્દ આવ્યો છે?
(A) પંચ (B) આયતનમ્ (C) બંને (D) એકપણ નહીં
- 2 'આયતનમ્' નો અર્થ શું છે?
(A) સ્થળ કે રહેઠાણ (B) પાંચ વ્યક્તિનો સમૂહ (C) બંને (D) ત્રણ પૈકી એકપણ નહીં
- 3 "એક એવી વસ્તીના લોકો કે જે પોતાના પ્રશ્નોના સંદર્ભમાં પોતે જ વ્યવસ્થા કરે છે" આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે?
(A) એલ.ગોલ્ડિંગ (B) અક્ષયકુમાર દેસાઈ (C) બળવંતરાય મહેતા (D) અશોક મહેતા
- 4 પંચાયતી રાજમાં ત્રિ-સ્તરીય માળખું એટલે ?
(A) જિલ્લા પંચાયત (B) તાલુકા પંચાયત (C) ગ્રામ પંચાયત (D) ઉપરોક્ત ત્રણેય
- 5 ભારતનું પંચાયતી રાજનું માળખું કઈ સમિતિની ભલામણોને આધારે રચાયું અને અમલી બન્યું છે?
(A) બળવંતરાય મહેતા સમિતિ (B) અશોક મહેતા સમિતિ
(C) દરજી સમિતિ (D) એકપણ નહીં
- 6 પંચાયતી રાજનો ઉદ્દેશ્ય શું છે?
(A) વહીવટ કરકસરયુક્ત અને કાર્યક્ષમ બનાવવો (B) સત્તાનું વિકેન્દ્રીકરણ
(C) ઉપરોક્ત બંને (D) એકપણ નહીં
- 7 પંચાયતી રાજનો એક ઉદ્દેશ્ય રાષ્ટ્રનિર્માણની કામગીરીમાં પ્રજાનો સંપૂર્ણ સહયોગ પ્રાપ્ત કરવાનો પણ છે.
(A) હા (B) ના (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 8 પંચાયતી રાજ એટલે સત્તાનું વિકેન્દ્રીકરણ
(A) હા (B) ના (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 9 સ્વતંત્રતા પૂર્વે ભારતમાં ગ્રામીણ ક્ષેત્રે પંચાયતી વ્યવસ્થા અસ્તિત્વમાં હતી.
(A) હા (B) ના (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 10 સ્વતંત્ર ભારતમાં પંચાયતી રાજનો ઉદ્ભવ અને અમલએ એક બહુ આયામી ક્રાંતિકારી પગલું ગણાવી શકાય?
(A) હા (B) ના (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 11 આર્યોએ ભારતમાં શું વિકસાવ્યું હતું?
(A) જનપદ (B) કુંભ (C) પાલી (D) ગ્રામ
- 12 રાજાવિહિન ગણતંત્ર કયાં નામે ઓળખાતું હતું?
(A) સભા (B) સમિતિ (C) વૈરાજ્ય (D) એકપણ નહીં
- 13 વૈદિક સમયમાં ગામનો વડો કયાં નામે ઓળખાતો હતો?
(A) જનપદ (B) કુંભ (C) પાલી (D) ગ્રામીણ
- 14 સમગ્ર જનતાની સંપૂર્ણ સંસ્થા વૈદિક યુગમાં કયાં નામે ઓળખાતી હતી?
(A) સભા (B) સમિતિ (C) જનપદ (D) એકપણ નહીં
- 15 વૈદિક યુગની 'સભા' અને 'સમિતિ' જાહેર પ્રશ્નોની ચર્ચા કરીને નિર્ણયો કરતી હતી.
(A) હા (B) ના (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય

- 16 વાયુપુરાણમાં કેટલા જનપદોનો ઉલ્લેખ છે?
 (A) 100 (B) 110 (C) 120 (D) 130
- 17 મનુસ્મૃતિમાં 'પંચાયત' અંગેનો ઉલ્લેખ નથી.
 (A) ખરું (B) ખોટું (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 18 મનુસ્મૃતિમાં કુલ કેટલા પ્રકારની વસાહતોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે?
 (A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) ચાર
- 19 ગ્રામ, પૂર _____ ?
 (A) નગર (B) જનપદ (C) સમિતિ (D) સભા
- 20 જાતિસારમાં કેટલા પ્રકારની ગ્રામિણ વસાહતોનો ઉલ્લેખ છે?
 (A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) ચાર
- 21 'અર્થશાસ્ત્ર' ના રચયિતા?
 (A) કૌટિલ્ય (B) ગાંધીજી (C) બળવંતરાય મહેતા (D) અશોક મહેતા
- 22 વૈદિક સમયથી ભારતીય રાજકીય વ્યવસ્થાનો મુખ્ય આધાર ગ્રામ ગણરાજ્યો હતા.
 (A) હા (B) ના (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 23 ગ્રીક મુસાફર મેગેસ્થનિસે પંચાયતોનું વર્ણન કરેલ છે.
 (A) ખરું (B) ખોટું (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 24 મધ્યકાલીન સમયના રાજસ્થાનમાં ગ્રામ પંચાયતોને 'પંચકુળ' તરીકે કોણે ઓળખાવેલ છે?
 (A) મેગેસ્થનિસ (B) હ્યુ-એન-સંગ (C) જી.એન.શર્મા (D) એકપણ નહીં
- 25 આઈમિંગા એટલે ?
 (A) પાંચ આગેવાનો (B) જનપદ (C) ગૌડ (D) એકપણ નહીં
- 26 આઠ ધંધાઓના પ્રતિનિધિઓની સમિતિ એટલે ?
 (A) આઈમિંગા (B) એન્ટુહિતુ (C) જનપદ (D) એકપણ નહીં
- 27 કોના મત અનુસાર "ગામના મોટા ભાગના ઝઘડાઓનો નિર્ણય પંચાયત કરતી હતી અને તેના ફેંસલાની વિરુદ્ધ અપીલની જરૂર ખૂબ જ ઓછી પડતી હતી."
 (A) ચાર્લ્સ મેટ્કાફે (B) ડૉ.પી.સરન (C) આઈમિંગા (D) એન્ટુહિતુ
- 28 કોણે ગ્રામ પંચાયતોને નાના પ્રજાસત્તાક એકમો કહ્યા હતા?
 (A) ચાર્લ્સ મેટ્કાફે (B) ડૉ.પી.સરન (C) જી.એન.શર્મા (D) જી.એસ.દીક્ષિત
- 29 રોયલ કમિશન ક્યારે નિભાયું હતું?
 (A) 1907 (B) 1908 (C) 1909 (D) 1911
- 30 મોન્ટેગ્યુ ચેમ્સફર્ડ સુધારા ક્યારે આવ્યા?
 (A) 1918 (B) 1919 (C) 1920 (D) 1921
- 31 1920 ના ધી બોમ્બે વિલેજ પંચાયત એક્ટમાં કઈ બાબત મુખ્ય હતી?
 (A) તમામ પુખ્તવયના પુરુષોને મતાધિકાર
 (B) પંચાયતના સભ્યોની ચૂંટણી
 (C) અને તેના પર કલેક્ટરને બદલે જિલ્લા લોકલ બોર્ડનો અંકુશ
 (D) ઉપરોક્ત ત્રણેય
- 32 ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલેએ વહીવટના વિકેન્દ્રીયકરણનું સમર્થન કર્યું હતું.
 (A) ખરું (B) ખોટું (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય

- 33 ગાંધીજીની વિચારસરણીના પાયામાં ગ્રામ સ્વરાજ રાહેલું છે.
 (A) ખરું (B) ખોટું (C) તટસ્થ (D) કહી ન શકાય
- 34 કોણે કહ્યું કે “પંચાયતી રાજ વિનાનું ભારતનું બંધારણ હોઈ જ ન શકે. પંચાયતોના આધાર વિના ભારતનું વિશાળ ભવન પડી જશે.”
 (A) અરુણચંદ્ર (B) શ્રીમન્નનારાયણ (C) ગોકુલભાઈ દોલતરામ ભટ્ટ (D) ટી.પ્રકાશન
- 35 કોણે કહ્યું હતું કે “ખુદ મહાત્મા ગાંધીજીએ બંધારણ ઉપરના પોતાના વિચારોમાં ગ્રામ પંચાયતોને અગત્યનું સ્થાન આપ્યું છે ત્યારે આપણે અહીંયા તેને હડધૂત કરીએ છીએ તેનું મને દુઃખ છે.”
 (A) પ્રો.શિબનલાલ સક્સેના (B) કે.સંથનમ (C) આર.કે.સિંઘવે (D) ડૉ.આંબેડકર
- 36 બંધારણની કઈ કલમમાં રાજ્યોને પંચાયતોની રચના કરવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો?
 (A) કલમ 40 (B) કલમ 42 (C) કલમ 45 (D) કલમ 46
- 37 કેન્દ્ર સરકારે સામુદાયિક વિકાસ કાર્યક્રમ ક્યારે શરૂ કર્યો?
 (A) 1951 (B) 1952 (C) 1953 (D) 1954
- 38 પંચાયતી રાજનો સૌ પ્રથમ અમલ કયાં રાજ્યમાં કરવામાં આવ્યો હતો.
 (A) ગુજરાત (B) મહારાષ્ટ્ર (C) રાજસ્થાન (D) બિહાર
- 39 ગુજરાતમાં પંચાયત રાજનો અમલ ક્યારે થયો હતો?
 (A) 1960 (B) 1961 (C) 1962 (D) 1963
- 40 રાજસ્થાનના કયાં જિલ્લામાં પંચાયતી રાજનું ઉદ્ઘાટન કરી ગ્રામીણ વિકાસનો પ્રારંભ થયો હતો?
 (A) નાગોર (B) જયપુર (C) ઉદયપુર (D) એકપણ નહીં
- 41 1909 ના કોંગ્રેસના _____ ખાતેના અધિવેશનમાં સ્થાનિક સંસ્થાઓ માટે માંગણી થઈ હતી.
 (A) લાહોર (B) અલ્હાબાદ (C) બંને (D) એકપણ નહીં
- 42 ‘સ્વરાજ જનતાનું હશે તથા જનતા જ સ્વરાજ લેશે.’
 (A) ચિતરંજનદાસ (B) ગાંધીજી (C) ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલે (D) બળવંતરાય મહેતા
- 43 “સમુદાય એક સામાજિક સમૂહ છે. જેમાં અમારાપણાની ભાવનાની માત્રા એક નિશ્ચિત ક્ષેત્રમાં હોય છે.”
 (A) મેકાઈવર (B) બોગાર્ડસ (C) એમ.મજુમદાર (D) એકપણ નહીં
- 44 C.D.P. નું પૂરું નામ શું છે?
 (A) કોમ્યુનિકેશન ડેવલોપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (B) કમીટમેન્ટ ડેવલોપમેન્ટ પ્રોગ્રામ
 (C) કમિશન ડેવલોપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (D) એકપણ નહીં
- 45 માર્ટિન્ડમ્ પ્રયોગ કોણે ચાલુ કર્યો હતો?
 (A) ડૉ.સ્પેન્સર હેલ્સ (B) રવિન્દ્રનાથ ટાગોર (C) એલ્મ હસ્ટો (D) એકપણ નહીં
- 46 ‘Better Village’ પુસ્તક કોનું છે?
 (A) ડૉ.સ્પેન્સર હેલ્સ (B) એલ્મ હસ્ટો (C) બ્રાયન (D) એકપણ નહીં
- 47 ફિરકા યોજના અંતર્ગત 1946 માં કેટલા ફિરકા નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા?
 (A) 30 (B) 31 (C) 33 (D) 34
- 48 કોના દ્વારા નિલાખોરી પ્રયોગ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો?
 (A) S.K.Dey (B) બ્રાયન (C) સ્પેન્સર હેલ્સ (D) એકપણ નહીં
- 49 ગાંધીજીએ સાબરમતી આશ્રમની સ્થાપના ક્યારે કરી હતી?
 (A) 1915 (B) 1917 (C) 1920 (D) 1924
- 50 ગાંધીજીની સાધનાના અંગરૂપ વ્રતો કેટલા હતા?
 (A) 10 (B) 11 (C) 12 (D) 13

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

‘જયોતિર્મય’ પરિસર, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઈવે, છારોડી, અમદાવાદ-382481

સત્રાંત પરીક્ષા જાન્યુઆરી - 2026

નોંધણી નંબર :

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(સંપૂર્ણ નોંધણી નંબર લખવો)

પાઠ્યક્રમ : _____

અભ્યાસક્રમ (અવશ્ય લખવો) : _____

અભ્યાસ કેન્દ્રનો કોડ નં. _____

પરીક્ષાની તારીખ : _____

નોંધ : (1) વિદ્યાર્થીએ સાચા ઉત્તરની સામે પેનથી 'X' નિશાની કરવી.

(2) જે વિદ્યાર્થી પોતાનો સાચો નોંધણી નંબર નહીં દર્શાવે તેનું પરિણામ રદ થશે.

દા.ત. પ્રશ્ન: 1 ગાંધીજીનો જન્મ કયારે થયો હતો ?

(1) 5મી મે(2) 10મી જુલાઈ(3) 2જી ઓક્ટોબર(4) 8મી જૂન

પ્રશ્ન ક્રમાંક	1	2	3	4
1			X	

વિદ્યાર્થીએ બારકોડ સ્ટીકર

અહીં ચોટાડવું

પ્રશ્ન ક્રમાંક	A	B	C	D	પ્રશ્ન ક્રમાંક	A	B	C	D
1					26				
2					27				
3					28				
4					29				
5					30				
6					31				
7					32				
8					33				
9					34				
10					35				
11					36				
12					37				
13					38				
14					39				
15					40				
16					41				
17					42				
18					43				
19					44				
20					45				
21					46				
22					47				
23					48				
24					49				
25					50				

વિદ્યાર્થીની સહી _____

(મૂલ્યાંકન કાર્ય માટે)

ખંડ નિરીક્ષકની સહી _____

તપાસનારની સહી : _____ મોડરેટરની સહી : _____

કુલ આપેલ જવાબ : _____

તપાસનારનું નામ : _____ મોડરેટરનું નામ : _____

ખોટા જવાબ : _____

તારીખ : _____ તારીખ : _____

કુલ માર્ક્સ : _____